

Nr 84.

Ankom till riksdagens kansli den 27 maj 1939 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om inrättande av en lånefond för att främja tillskapandet av gemensamhetsbeten för mindre jordbruk.

(1:a avd.)

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade, likalydande motioner, nämligen I: 101 av herr *Mannerskantz m. fl.* samt II: 170 av herr *Liedberg m. fl.* har hemställts, att riksdagen måtte besluta:

dels att upplägga en lånefond, förslagsvis kallad *andelsbeteslånefonden*, med ändamål att främja tillskapandet av gemensamhetsbeten för mindre jordbrukare;

dels att för budgetåret 1939/40 under nionde huvudtiteln uppföra ett anslag å 1 milj. kr. för detta syftemål, varav en större del — enligt det preciserade förslag, som jordbruksutskottet efter närmare prövning måtte avgiva — bör utgå av lånemedel och återstoden av skattemedel;

dels att bemyndiga Kungl. Maj:t att i anslutning till de i motiveringen till motionerna anförda synpunkterna utfärda erforderliga föreskrifter rörande handhavandet av och villkoren för ifrågavarande stödverksamhet.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionerna, hänvisas till dessa.

Under en följd av år ha särskilda anslag anvisats för *statsbidrag till jordförbättring å ofullständiga jordbruk*. Nuvarande bestämmelser i ämnet återfinnas i en kungörelse den 12 oktober 1934 (nr 498), ändrad genom en kungörelse den 30 juni 1937 (nr 571). Statsbidragen äro avsedda att användas för uppodling till åker av därför lämplig odlingsbar jord (nyodlingsbidrag), för stenröjning å odlad jord (stenröjningsbidrag), för påförande av mineraljord — grus, sand och lera — på myrjord (jordkörningsbidrag) eller för befordrande av rationell beteskultur å icke odlad jord (betesförbättringsbidrag).

I ett av 1936 års *skogsutredning* den 26 november 1938 avgivet betänkande angående åtgärder för höjande av skogsnäringens bärkraft (stat. off. utr. 1938: 58) har bland annat framlagts förslag till ändrade grunder för statsbidrag till betesförbättringar. Enligt utredningens mening skulle dylika bidrag kunna utgå även till andra jordbruk än ofullständiga. Vidare borde staten även medverka till att genom enskild persons, särskilt för ändamålet bildad bolags eller förenings eller vederbörande hushållningssällskaps försorg iord-

ningställdes samfällda kulturbeten till tjänst för djurägare. Statsbidrag enligt förevarande bestämmelser borde kunna utgå till sådant ändamål.

I *proposition nr 236* till årets riksdag angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten m. m. har departementschefen framhållit, att det ibland kunde vara lämpligt, att flera mindre jordbrukare förenade sig om gemensamma betesmarker till stöd för sina jordbruks bärkraft. Möjlighet syntes böra beredas att erhålla egnahemslån till underlättande av dylika förvärv. Tillkomsten av samfälligheter av här berörda art syntes emellertid försvåras genom nuvarande bestämmelser i jorddelningslagen. Frågan om behovet av lagändring härutinnan torde i lämpligt sammanhang böra bliva föremål för övervägande.

Beträffande statsbidragen till förstärkning av ofullständiga jordbruk framhåller departementschefen, att betesförbättringsbidrag borde utgå även till andra jordbruk än ofullständiga. Vidare borde statsbidrag enligt departementschefens uppfattning efter vissa grunder kunna utgå också för samfällda kulturbeten, som iordningställas genom enskild persons, särskilt för ändamålet bildat bolags eller förenings eller vederbörande hushållningssällskaps försorg.

Vad departementschefen sålunda uttalat har utskottet i sitt utlåtande nr 83 lämnat utan erinran.

Motionärerna åsyfta inrättandet av en ny statens lånefond, kallad andelsbeteslånefonden. Lån ur denna fond skulle beviljas förening av jordbrukare, främst småbrukare, för att anskaffa gemensamhetsbeten. Medlemmarna i föreningen, som borde teckna sig för vissa andelar, skulle för varje sådan andel äga rättighet att släppa visst eller vissa djur på bete i den gemensamma betesgården samt vara skyldiga att erlägga en till sitt maximum begränsad årlig avgift. Lånen skulle förmedlas av hushållningssällskap eller annan låneförmedlare. Under verksamhetens första ett eller par år kunde meddelas viss räntefrihet eller räntelättnad. Säkerhet för lånet torde kunna erhållas i andelsbetesgården. Låneförmedlare skulle tillkomma att kontrollera föreningens sätt att handhava sina affärer. Såsom kapitalinvestering i lånefonden ha motionärerna för nästa budgetår ansett ett belopp av 1,000,000 kronor erforderligt.

Utskottet.

Utskottet vill erinra, att de förslag, som framlagts i propositionen angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten, bland annat innebära, att tillkomsten av gemensamma betesmarker till stödjande av ofullständiga och mindre jordbruk skulle kunna främjas dels genom egnahemslån dels ock genom statsbidrag utan återbetalningsskyldighet. Därest dessa förslag, som tillstyrkts av utskottet i dess utlåtande nr 83, godkännas av riksdagen, torde syftet med förevarande, vid riksdagens början väckta motioner i allt väsentligt vara tillgodosett. Vid sådant förhållande och då utskottet förväntar, att de vidgade möjligheterna att tillskapa gemensamma betesmarker komma att utnyttjas, synes någon särskild åtgärd från riksdagens sida i anledning av motionerna icke vara erforderlig.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionerna I: 101 och II: 170, i den mån de icke kunna anses besvarade genom vad utskottet anført, ej må för-
anleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 25 maj 1939.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Carl Eriksson, Granath, Tjällgren, Alfred Andersson, von Stockenström, Mannerskantz och Anderberg*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson i Björnlunda, Olsson i Rödningsberg, Gustafson i Vimmerby, Andersson i Löbbo, Carlström, Andersson i Tungelsta, Liedberg och Persson i Grytterud.*
